

Them Andelsmejeri hævler 79% af klimaaftrykket fra osteproduktionen

Them Andelsmejeri har i samarbejde med Økologisk Landsforening og SEGES udarbejdet en klimahandlingsplan, som på kort sigt betyder en drastisk reduktion af klimaaftrykket fra osteproduktionen. Allerede i år skærer vi 79% af CO₂e-udledningen ved at skifte til grøn strøm. På lidt længere sigt skal mejeriet være totalt CO₂-neutralt.

I de seneste år har Them Andelsmejeri arbejdet systematisk med at gøre osteproduktionen mere klima- og miljøvenlig. Blandt andet har vi reduceret plastforbruget med 16% ved at gøre folierne tyndere, overskydende fløde og valle sælges til videre forarbejdning, og ved at filtrere vandet fra vullen før lastvognstransporterne, sparer vi hver uge fire ud af fem køreture.

Nu er vi for alvor gået i gang med det klimaarbejde, som i sidste ende skal virkeliggøre vores erklærede mål om en 100% CO₂e-neutral produktion senest i 2050. I samarbejde med Økologisk Landsforening og SEGES (landbrugets faglige videns- og innovationshus under Landbrug & Fødevarer) har vi udarbejdet en klimahandlingsplan for mejeriet og de 13 lokale landmænd, der er andelshavere og leverer mælk til osteproduktionen.

100% grøn strøm fra 2021

Them Andelsmejeri (ekskl. tilknyttede gårde) har fået opgjort sit samlede årlige klimaaftryk til rundt regnet 970.000 kg CO₂. Heraf kommer langt hovedparten (knap 770.000 kg CO₂) fra elforbrug til produktionen, mens transport bidrager med godt 170.000 kg CO₂ og naturgasforbrug med knap 30.000 kg CO₂.

Det største reduktionspotentiale ligger i elforbruget, hvor vi alene ved at overgå til 100% grøn strøm vil opnå en markant reduktion af CO₂e-udledningen. Denne lavthængende frugt vil Them Andelsmejeri plukke i 2021 og dermed allerede fra i år nedbringe mejeriproduktionens klimaaftryk med hele 79%.

Klimahandlingsplan for hver enkelt gård

Til at identificere og fastlægge indsatsområderne er der benyttet Science Based Targets (SBT), et internationalt anerkendt værktøj udviklet til at sætte mål for reduktion af drivhusgasudledninger, der lever op til Paris-aftalen. SBT anbefaler konkrete reduktionsmål med fast tidshorizont inden for områderne transport og energi samt hele værdikæden (i dette tilfælde de tilknyttede landbrugsbedrifter).

Fra november 2020 til januar 2021 blev der gennemført driftsbesøg på de 13 gårde med gennemgang af den enkelte gårds informationer vedrørende bedriften samt en dialog om virkemidler. Der blev også udarbejdet en individuel rapport og klimahandlingsplan for hver enkelt bedrift.

Årlig reduktion på 3,6 mio. kg CO₂e

I dialog med de enkelte landmænd, og med udgangspunkt i bedriftens planer for fremtiden, er landmændene blevet foreslået i alt syv særligt relevante indsatsområder, hvoraf de hver har udvalgt tre, som de skal arbejde med. Alt efter indsatsområde er tidshorizonten 1-3 år. Der følges op med en årlig rapportering og evaluering, første gang i maj 2022.

Overgang til grøn strøm og optimering i staldene er de to indsatsområder, som flest har valgt at gå i gang med (hhv. 10 og 9 landbrug). Omkring halvdelen vil reducere importen af soja. Og endelig vil flere af landmændene arbejde med træplantning, bedre håndtering af gulle samt øget kulstoflagring i jorden. Med alle tiltagene fuldt implementeret vil gårdene kunne reducere udledningen af CO₂e med i alt 9,3%. Det svarer til, at bedrifterne samlet set vil spare klimaet for mere end 3,6 mio. kg CO₂e pr. år.

Vi handler i stedet for at pege fingre

CEO for Them Andelsmejeri, Torben Aarris, forklarer: "Vi, der beskæftiger os med landbrugsdrift og fødevarerproduktion, har et naturligt ansvar for at nedbringe det klimaaftryk, vores produktion efterlader. Det ansvar vil vi gerne tage på os. Klima er et område, hvor mange stærke følelser er i spil, og diskussionen kan godt blive lidt skinger. Vi vil ikke pege fingre ad nogen eller gøre os selv grønnere, end vi er. Halvdelen af vores gårde er økologiske, mens den anden halvdel ikke er. Og så har vi en produktion, hvor vi bruger en masse strøm. Med dette som udgangspunkt prøver vi at finde ud af, hvad vi kan gøre, hvorefter vi handler på det. Det er sådan, vi tænker."

"Dansk mælke- og osteproduktion har et af de laveste klimaaftryk i verden, bl.a. fordi danske køer udnytter foderet godt. Men vi kan blive endnu bedre til at producere klimavenligt - til gavn for mennesker i hele verden, der gerne vil spise mad uden at belaste klimaet unødigt. Her kan både økologiske og konventionelle landbrug bidrage, lige som vi kan gøre det i forarbejdningsledet. Og nu har vi udarbejdet denne klimahandlingsplan, som man gerne må holde os op på," siger Torben Aarris.

På vej mod CO2e-neutral produktion

Udover den umiddelbare klimagevinst ved at skifte til CO2e-neutral strøm, vil mejeriet arbejde med tiltag, der skal reducere energiforbruget samt på transportområdet. Der er for længst taget fat på de mest oplagte områder som udskiftning af lysstofrør og udskiftning af gastruck til el-truck. Udskiftning af kompressorer til mere energivenlige typer er vurderet til at kunne reducere det årlige elforbrug på 500.000 kWh. Derudover kan investeringer i innovativt produktionsudstyr give en årlig reduktion på yderligere 500.000 kWh. Fremadrettet er der derfor et potentiale for at reducere mejeriets elforbrug på 1.000.000 kWh. Dette forventes at blive indført senest i 2023.

Også udledningen fra transport vil der komme fokus på, men først når det kan ske i sammenhæng med en kortlægning af eksterne transportørers emissioner. Da Them Andelsmejeris leverandører mestendels er lokale gårde, som ligger maksimalt 25 km fra mejeriet, er mejeriets eget dieselforbrug relativt lavt for et mejeri. En langtidslæst mælketankbil står for 96% af mejeriets samlede dieselforbrug, og ved senere investering i en eldrevet lastbil kombineret med indkøb af grøn strøm, vil klimaudledningen fra lastbilkørsel kunne gå i 0. Det er mejeriets erklærede målsætning, at der senest i 2050 skal være reel nul-udledning fra hele produktionen.

UDVALGTE KLIMATILTAG:

1. Mejeriets indkøb af el vil overgå til 100% grøn strøm (energiklasse A) fra 2021
2. Kompressorer udskiftes til mere energivenlige typer senest i 2023
3. Øvrig ny produktionsteknologi forventes implementeret senest i 2023

FREMADRETTEDE INDSATSER:

- Vi vil arbejde hen imod, at mejeriet bliver CO2e - neutralt i 2050
- Vi vil opnå netto-nul-udledning (drivhusgasudledning) i 2050

KLIMATILTAG PÅ GÅRDENE:

- Skift til grøn strøm
- Optimering i stalden
- Reduceret sojaimport
- Øget kulstof i sædskiftet
- Øget kulstof i både jord og ved
- Bedre håndtering af gylle
- Øget kulstof ved træplantning

Tiltagene strækker sig over 1-3 år og bliver evalueret løbende.

Fakta om Them Andelsmejeri: 13 landmænd ejer og leverer mælk til Them Andelsmejeri. Gårdene, hvoraf seks drives økologisk og syv konventionelt, ligger inden for 25 kilometers afstand fra mejeriet i det midtjyske søhøjland. Mange af gårdene er gået i arv fra generation til generation. Enkelte har endda været tilknyttet mejeriet, siden det blev grundlagt i 1888.